

Posudek na rigorózní práci

Název práce: Transformace a štěpení KSČ/M po roce 1989

Autor práce: Hynek Roleček

Autor posudku: Radek Buben

Rigorózní práce Hynka Rolečka se věnuje tématu transformace KSČM, které je v české politice stále aktualizované, především v situacích, kdy se tomu kterému politickému subjektu nevede nastolit nějaké téma nebo když mají vzniknout programově velmi nepravděpodobné koalice na bázi tzv. demokratických stran.

Roleček se věnuje dění týkajícímu se transformaci komunistické strany především v první polovině 90. let, kdy sleduje celkem podrobně její interní vývoj. Obecnější hodnocení, vztahující se zejména k míře transformace KSČM a k otázce její údajné antisytémovosti, pak zohledňují i vývoj pozdější, který však Roleček podrobněji nerozebírá. Jak autor píše: „sleduji...problém, nikoli přesně vymezené časové období“ (s. 7).

Hynek Roleček ve své studii využil většinu dostupné české empirické literatury, především brněnského typu a otázky, jež si v práci kladl, tak odráží mj. i oblasti tamního bádání. Vedle toho autor prostudoval řadu původních programových dokumentů a zpravodajských zdrojů. Práce s literaturou a prameny je na výborné úrovni a Roleček projevil vysokou míru schopnosti samostatného studia.

Literaturu a prameny pak autor doplnil rozhovory s vybranými činiteli KSČM, v nichž projevil mj. vysokou míru empatie a nadání vystihnout ten který problém.

Co poněkud zaráží je autorovo ignorování širší komparatistické literatury, věnující se transformaci střeoevropských stranických systémů, především pak kolektivní práce vedené H. Kitscheltem (za českou stranu se na této povedené knize podílela Z. Mansfeldová). Pokud by jí autor znal, patrně by pak třeba postkomunistické státy neoznačoval za posttotalitní (s. 11). Tím mu nijak nevnučuji alternativní (a dnes zcela jasně dominující) typologie komunistických režimů, odmítající klasickou teorii totalitarismu. Jelikož však autor Kitschelta (a jiné) patrně nečetl, je možné, že z důvodů nedostatečného prostudování literatury ignoruje nosné a explikačně užitečnější koncepty (vedle Kitschelta třeba H. G. Skillinga či J. J. Linze a A. Stepana). Obecně, práce se světovou politologií není úplně nejsilnější stránkou studie. Odkazovat se na A. Lijpharta a R. Dahla přes české brožury, shrnující jejich teze, není úplně dobré.

Avšak jádrem autorovy práce je KSČM a zde tento dokazuje, že si náležitě prostudoval nejenom relevantní (v drtivé většině českou) literaturu, ale také řadu pramenů, nemluvě o rozhovorech s konkrétními politickými aktéry.

Samotné závěry, k nimž autor došel, jsou výsledkem pečlivého nestereotypního promýšlení zkoumané problematiky. Rolečkovo tvrzení, že KSCM samozřejmě prošla určitou transformací, odpovídá nejenom autorem uvedeným skutečnostem, ale též určitému typu zdravého rozumu. Roleček nepodléhá dominantnímu mediálnímu diskurzu, líčícímu současnou KSČM jako nereformovanou hrozbu české demokracie. V jeho podání strana prošla změnami, byť otazníky, dle Rolečka závažné, zůstávají.

Ačkoli autor posudku s řadou tezí práce nesouhlasí a nevelké využití relevantní světové odborné literatury vidí jako problém, v globálu je Rolečkův text poctivou a promyšlenou studií, která si zaslouží být obhájena jako rigorózní práce.

Radek Buben